

Skolor ratar barn med adhd och diabetes

Svenska Dagbladet den 26 april 2020

Inom forskningen är det i dag relativt väl känt att människor med olika former av funktionsnedsättning och funktionsvariation stöter på hinder på arbetsmarknaden. Men trots kunskapen om att människor med funktionsnedsättning diskrimineras i arbetslivet, har relativt lite uppmärksamhet riktats mot om och i vilken utsträckning barn med funktionshinder diskrimineras i skolan.

Policyrelevansen av det sistnämnda är uppenbar. Om barn med funktionshinder diskrimineras i skolan löper de bland annat risk att få svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden i vuxen ålder.

Att studera förekomsten av diskriminering mot barn med funktionshinder i skolan är en grannliga uppgift. I ett projekt som nyligen genomförts vid Linnéuniversitetet och Linköpings universitet har vi närmast oss frågan med hjälp av ett fältexperiment i vilket vi studerat förekomsten av diskriminering mot sexåriga barn vars föräldrar tar kontakt med skolor och söker efter information om plats i den obligatoriska förskoleklassen.

De fiktiva barnen i experiment hade antingen diagnosen adhd eller diabetes typ 1. Föräldrar till dessa barn och föräldrar till barn utan diagnos kontaktade i december 2019 fler än 2 000 svenska skolor via mejl, och bad om information angående möjligheterna för deras barn att få plats i obligatorisk förskoleklass för sexåringar höstterminen 2020.

Svaren från undersökningen visar att såväl barn med adhd som barn med diabetes typ 1 väljs bort när de söker information om plats i förskoleklassen. Totalt blev 49 procent av barnen utan någon diagnos erbjudna att komma och besöka den kontaktade skolan medan motsvarande andel bland barn med adhd och diabetes typ 1 var 40 respektive 45 procent. Dessa skillnader är statistiskt signifikanta.

Ännu större blir skillnaderna om vi delar upp skolorna efter ägandeform. Bland kommunala skolor fick 47 procent av barnen utan diagnos svaret att de var välkomna att besöka skolan medan 43 procent av barnen med adhd och 46 procent av barnen med diabetes typ 1 fick en sådan inbjudan. I detta fall var skillnaderna inte statistiskt signifikanta. För privata utförare däremot var skillnaderna avsevärt större – och därtill statistiskt signifikanta. I detta fall fick 53 procent av barnen utan diagnos svar att de var välkomna att besöka skolan. Bland barn med adhd fick enbart 33 procent samma svar när deras föräldrar kontaktade en skola som drivs av en privat utförare medan andelen barn med diabetes typ 1 som blev inbjudna att besöka skolan uppgick till 42 procent.

När vi studerade skillnader mellan pojkar och flickor med de nämnda diagnoserna framkom att pojkar med såväl adhd som diabetes typ 1 väljs bort av skolor som drivs av privata utförare. Vidare framkom att flickor med adhd väljs bort av såväl privata som kommunala skolor.

Vi kan således konstatera följande: barn med adhd och diabetes typ 1 väljs bort när föräldrar kontaktar svenska skolor och frågar om möjligheterna att få plats i den obligatoriska förskolan för sexåriga barn.

Diskrimineringen är mest påtaglig i skolor som drivs av privata utförare och främst drabbar den barn med diagnosen adhd, men diskriminering förekommer även i kommunala skolor, exempelvis mot flickor med adhd.

Att barn med funktionsnedsättning väljs bort när deras föräldrar tar kontakt med skolor riskerar att få konsekvenser för dessa barns möjligheter på arbetsmarknaden längre fram i livet. Forskning har exempelvis visat att barn som genomgår förskolan har högre sannolikhet att utbilda sig vidare senare i livet. I fallet med den obligatoriska förskoleklassen för sexåringar kommer den nämnda diskrimineringen av barn med funktionshinder inte att påverka barnens deltagande i skolan, men riskerar ändå att leda till att barn med funktionshinder blir hänvisade till mindre attraktiva skolor än andra barn. Detta kan även påverka vilka skolor de kommer att gå i längre fram i livet.

Det saknas i hög grad kunskaper kring huruvida barn med olika typer av funktionsnedsättning diskrimineras i skolan. Med hjälp av vår studie har vi visat att barn med adhd och diabetes typ 1 inte sällan väljs bort när deras föräldrar söker efter plats åt dem i svenska skolor. Detta är viktig kunskap, som borde stimulera till mer forskning kring situationen för barn med funktionshinder i den svenska skolan.

Ali Ahmed

Mats Hammarstedt

Karl Karlsson